

Zoeken naar giraffendrolletjes en de kreet van een hyena herkennen: het kan gewoon in Nederland.

Op safari in Brabant

Ik heb een vriendin die in Tanzania woont en een bos bezit. Het is geen groot bos, maar er wonen drie apenkolonies. Als ik bij haar ben, gaan wij er op uit om de apen te observeren. „Wist jij dat je in Zuid-Afrika een cursus van zes weken kunt doen om ranger te worden?” vroeg zij mij verleden winter. „Ik heb geen zes weken,” antwoordde ik spijtig. „Ik ook niet,” zuchtte zij. Ik had mij er al bij neergelegd dat het een onuitvoerbaar droom zou blijven. Tot ik Jacques ontmoette, de dierenarts van Beekse Bergen. „Wij geven die cursus ook,” zei hij. „In een weekend.”

st: Yvonne Kroonenberg Foto's: Anjo Kan, Dreamstime

Bij de kennismakingronde op een koude vrijdagmiddag bliken de meeste deelnemers aan de cursus te dromen over Afrika. Ze zijn bijna allemaal op safari est of willen dat ooit een keer. Vooralsnog gaat onze safari rabantse wildpark in, waar e van tevoren afspreken dat leen naar de Afrikaanse die-lijken en net doen of we de ische grazers niet zien. Ook libben met hooi negeren we. tenslotte een dierenpark en niet genoeg gras voor alle

Net als de dieren in de Serengeti zijn de bewoners van Beekse Bergen gewend aan auto's. Ze schrikken niet van de bezoekers. Toch zijn het wel degelijk wilde dieren en gedragen ze zich over het geheel genomen niet anders dan ze in de vrije natuur zouden doen.

We rijden in een bus langs de jachtluipaarden die langs de weg liggen te rusten. Als een duif in de buurt neerstrijkt, haalt een van hen fel uit en mist. „Vaagt hij wel eens wat?” vraagt een van de deelnemers aan Chester, een van de twee jonge vrouwen die de cursus

gaan rondhuppelen, worden die opgegeten.” Op een groot veld grazen de breedlippenushoorns, de zware koppen onlaag. „Daaraan kun je zien dat het breedlippenushoorn is en geen puntlippenushoorn,” vertelt Gabi, de andere begeleidster. „Ze eten gras, dat groeit onder hen. De puntlippenushoorn eet acciabladeren en eet dus met zijn hoofd geheven.”

Er zijn meer van dat soort minime verschillen waaraan je dieren herkent. Een Afrikaanse olifant ziet er iets anders uit dan een Indiase. Hij heeft grotere oren

Populatiebeheer: De gekroonde kraanvogels in Beekse Bergen maken deel uit van een fokprogramma; daarbij wordt intensief met andere parken samengewerkt.

Giraffen hebben behoefte aan tongwerk en dus staan ze hier aan

die van de Indiase olifant. Hij heeft een daim, zodat hij zijn voedsel makkelijker kan pakken. Een Indiase surf zie je een horizontale omweg maken, de Afrikaanse niet.

De hele tocht lang horen we kenmerken waar we niet van op de hoogte waren. „Kijk!” wijst Gabi opgewonden, terwijl de bus stilstaat bij de zwartpaardantilopen. „Ze liggen in een cirkel te herkauwen, zodat ze tegelijkertijd de omgeving kunnen afspieuren naar mogelijk gevaar. Dit nou je gevees zo aantreffen in situ.”

„Ze bedoelt in de vrije natuur. Hier in het park beestelven wil de

dat je gedrag aantreft dat normaal gesproken niet voorkomt. Zoals tien meter verderop. Daar staan de giraffen met overgave aan paaserende auto's te likken. Doordat ze met hooi worden gevoerd en niet zelf de bladeren van de bomen halen, komen ze tekort in hun behoefte aan tongwerk. Dat halen ze in door auto's te likken en hier en daar een houten deurt.

We leren het verschil tussen de twee soorten zebra's die hier zijn. Uit Tanzania ken ik de Grantzebra's. Die blaffen als ze elkaar waarschuwen. Grey's schijnen meer te halkan. Het streppatroon is ook anders. „Wist iemand eigen-lijk waarom zebra's antilopen heb-”

ben?” vraagt Chester. Er zijn verschillende goede antwoorden. Ik heb eens gehoord dat roofluieren in verwarring raken door al die strepen en dan niet meer zien waar de ene zebra ophoudt en de andere begint. Maar ook de theorie dat de strepen in de zinderende hitte op trillende lucht lijken, klopt.

Aan het eind van de middag krijgen we ons eerste college, van Lars, een verlegen cowboy, die wijdebeens voor de klas staat, met zijn armen strak over elkaar en zijn ogen gericht op een verre horizon. Hij is de curator van Beekse Bergen en houdt contact met alle diertentoonstellingen van de wereld. Zijn les gaat over het beheer van popu-

laties. In de natuur eet het ene dier het andere op, zodat een evenwicht ontstaat. In een dierenpark is het veel moeilijker te zorgen dat de successen beperkt blijven. Iedereen is blij met de geboorte van een jong dier, maar als je veel te veel jonge antilopen krijgt, is het soms nodig in te grijpen. Dan wordt er wel eens een beestje aan de leeuwen gevoerd. Niet levend, vanzelfsprekend. „We spreken dan over de verruiking van sectie 5.” Sectie 5 is het adres van de leeuwen.

Ook in het wild is het soms moeilijk de natuur te beheren. Olifanten in Afrika zijn beschermd. Er mag niet op worden

Holbewoner: Stokstaartje in actie.

gejaagd. Maar er zijn er in zoveel, dat ze een gevaar omgeving vormen. Jonge tsesolifant mollen alles willen laten zien hoe ster. „Eigenlijk zijn game waar jagers onder toezicht schieten, nog de beste be Ze houden de stropers w gen goed voor de omgev

's Avonds laat, na een l die voor de gelegenheid kaanse braal heet, gaa nieuw het park in, ditm dierenarts. Weerworden ven onder wetenswaart De jongen van graseti in het voorjaar geboren

→ Het voordeel van grote aantallen is dat er meer dieren overleven. De zwakkere exemplaren vallen ten prooi aan roofdieren.

Bij de gorilla's wijst dierenarts Jacques op de colobus-ape, die in hetzelfde verblijf wonen. „Gorilla's zijn vegetariërs, die laten de colobus-ape met rust. Bij de chimpansees zouden ze allang zijn opgegeten. Die lijken in hun voedingsgedrag veel meer op ons. Als ze de kans krijgen, eten ze vlees.”

Terwijl we stilstaan bij de rode vari, een halfaap uit Madagaskar, klinkt er een vragende kreet door de avondstilte. „Wie is dat?” legt de dierenarts ons voor. We hebben geen idee. Zelfs of het een vogel of een zoogdier is, weet niemand. Het geluid blijkt bij de hyena's vandaan te komen. Het mannetje wordt door twee boze vrouwtjes achternagezeten en het is bepaald niet uit speelsheid. Hij heeft een wond aan zijn achterpoot. „Maken ze hem dood?” vraag ik geschrokken. Jacques schudt zijn hoofd. Met een ongelooflijke vaart jagen de vrouwtjes het bange dier op. Hij vlucht het water in, tot op twee meter bij ons vandaan. Onwillekeurig denken we terug. De oever is beveiligd met stroom en de wallekant is schuin weggehakt, maar dit is geen spel. Hyena's zijn heel gevaarlijk. Hij kan pas terugkomen op de wallekant als de vrouwtjes hem dat toestaan.

„Gaaf er weleens wat mis?” vraag ik. „Jawel,” antwoordt Jacques. „Er is een keer een gemokje bij de cheetahs naar binnen gesprongen. En er is ook een keer een leeuw aan de wandel gegaan.” Later vertelt een van de begeleiders dat onlangs een verzorgster gewond is geraakt: een vinger is afgerukt door een van de chimpansees. En een poos geleden is een verzorgster in het olifantennachtboek vertrappt. Sindsdien is het beleid veranderd. Niemand mag meer bij de olifanten in de stal komen. De dieren zijn nu getraind om hun voeten en oren door de tralies aan te reiken voor de verzorging.

s Nachts in mijn tent hoor ik de olifanten. Even later brullen ook de leeuwen met een diepe basoon, die wel zes kilometer verhoort te horen schijnt te zijn. Ik word wakker met het geluid van de gibbon, de zingende aap. Die oep ken ik goed, want ik woon lakbij Artis. Maar er klinken ook allerlei vogels, van wie de zang olstrekt niet is thuis te brengen.

„Alleen de Turkse tortel kun je gemakkelijk onthouden,” zegt Gabi. „Die roept door de week: *Work harder! Work harder!* En in et weekend: *Drink lager, drink lager!* Ze neemt ons mee naar de ziele, waar we in groepjes van drie een vogel uitkiezen om die op etenschempelijk wijze te observeren. Het is moeilijk om goed te kijken en precies waar te nemen at ze doen. Ik heb de gekste evit gekozen, omdat die zo rustig bij de mensen blijft zitten, zoet ik hem goed kan natekenen. Et groepje naast ons bestudeert

Liefst lui: In 1969 werden tien jachtpaarden (cheetahs) in het park losgelaten. Ook met 's werelds snelste landdier wordt succesvol gefokt.

Kleuren: De colobusaap komt wit ter wereld en wordt pas later zwart-wit.

om voor nageslacht te zorgen, staat achter een hek. De verzorgster pakt een witbrood en loopt op hem toe. „Zolang ik brood geef, mogen jullie in de buurt staan,” waarschuwt hij. „Maar zodra het op is, heeft Callimero er ook genoeg van. Dan moet je afstand houden, want hij lijkt mischien tam, maar hij is het niet.” Van dichtbij is Callimero nog imponanter dan van verre. Hij is de grootste olifant van Europa. Alleen in de liefde heeft hij geen gelijk. Tot op heden heeft hij zich niet voortgeplant.

Belangstellend hurken wij naast de uitwerpselen en voelen er aan

„Weet je hoe je de schofthoogte van een olifant meet?” vraagt Gabi. „Je neemt de omtrek van een afdruk van een voorpoot. Die

Ranger: Wat Gabi in Zuid-Afrika leerde, is nu lesstof voor haar cursisten.

twee.” We kunnen het aanvankelijk niet geloven, maar als we de maat van een pootafdruk hebben opgemeten, blijkt die meer dan een meter te bedragen.

Later is er opnieuw college, van Hans, die de educatieve afdeling bemant. Hij laat een filmpje zien dat lang geleden is gemaakt maar met een scherp beeld is als toen de

beelden werden vastgelegd: een domme toerist in een wildpark, die denkt dat hij in de diertuin is, maakt opnamen van rustende leeuwen. Hij gaat nog eens wat dichterbij staan en dan is daar ineens een andere leeuw, die hem van achteren benadert en hem zonder pardon doodt, voor het oog van de camera en van zijn

Raadset: Zijn dit pootafdrukken van een luipaard of van een leeuw?

Streepje voor: De bussen hebben altijd een ranger aan boord, om onder

andere te vertellen dat de Grevyzebra een witte buik heeft en de Grantzebra geheel gestreept is.

vrouw en kinderen die vanuit de auto verbijsterd toezien hoe papje sterft.

En dan komt het onderdeel van de cursus waar ik mij het meest op heb verheugd: sporen duiden. Met Gabi en Chester rijden wij naar een afgelegen bos, waar ze zandveldjes hebben klaar-geriegd met educatieve sporen. Er ligt mest en met geprepareerde potten van overleden dieren hebben ze voetstappen gemaakt van roof- en prooidieren. Het is aan ons uit te zoeken wie hier gepasseerd zouden kunnen zijn.

Van alle colleges weet ik inmiddels dat olifanten bruine mest hebben en neushoorns groene.

andere graeters mestballen. Giraffendrolletjes zijn klein en hebben een puntje. Roofdieren hebben slordige poep met haren erin.

Belangstellend hurken wij naast de uitwerpselen en voelen eraan. We dragen wel handschoenen. „Leuk hè?” lacht Chester. „Dit deden wij ook in Zuid-Afrika, in Kololo.” Daar hebben Gabi en zij lessen gevolgd. Twaalf dagen duurde die cursus en ze zijn er nog vol van. Terwijl zij vertellen over hun belevenissen in Kololo, rijt een plan in mijn gedachten. Op zondagavond, als ik terug ben in de wereld van de tamme dieren, mail ik mijn vriendin in Tanzania: „Heb je

uit & thuis

■ Dit jaar organiseert Safaripark Beekse Bergen tweedaags rangerkamp: op 23 en 24 mei, 8 en 9 augustus, 22 en 23 augustus en op 26 en 27 september. Daarbij is één overnachting in het rangerkamp (middenin het park, vlakbij de olifanten en bavianen) inbegrepen, in een tweepersoonstent met

toegang tot sanitaire voorzieningen. Tarief: €125 per persoon of €115 voor kinderen t/m 11 jaar. Inbegrepen zijn onder andere een Afrikaanse braai, gamedrive, nachtwandeling, ontbijt en drankjes. Tegen een meerprijs kunnen extra overnachtingen en programmaonderdelen (zoals sporen zoeken)

worden toegevoegd. Minimaal twaalf deelnemers, maximaal twintig.

Op aanvraag is het kamp ook beschikbaar voor (grote) families, vriendengroepen en bedrijven.

Reserveren kan via 0900 0200.

www.safaripark.nl

